

Rendvédelem

A Szemere Bertalan Társaságról

Aligha remélte az a maroknyi csoport, amely a magyar rendvédelem története iránti érdeklődéstől vezetve több mint fél évtizede megalakította a *Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaságot*, hogy napjainkra a taglétszáma csaknem száz, s hogy idén októberben már a VI. országos konferenciára készülhet. A névadó személye, történelmi szerepe arról tanúskodik, hogy társaságunk alapítói nemzeti múltunk e kiemelkedő korszakából, az 1848-as forradalom és szabadságharc idején megalakult független felelős kormány tevékenységétől indítják kutató-feltáró tudományos tevékenységüket. Szemere Bertalan, a felelős magyar kormány belügyminisztere annak idején elsőként tett kísérletet önálló, országos rendőrség felállítására. A névválasztással az alapítók a történelmi folytonosságot hangsúlyozták, mert meggyőződésük, hogy a nemzeti tradíciók közkinccsé tétele hozzájárulhat nemzeti rendvédelmünk fejlesztéséhez. Kifejezi ugyanakkor azt a törekvést is, hogy a Szemere Bertalan Társaság a magyar rendvédelem történetén belül elsősorban a polgári korszak hagyományait kívánja feltárni és bemutatni.

A többpárti demokratikus politikai rendszer kialakulását megelőzően a rendvédelmi szervek történelmi feltárását nem lehetett objektív kutatás alapján elvégezni. Pártpolitikai érdeknek alávetve, ideológiai tehertétellel ábrázolták az 1945 előtti közrendi és közbiztonsági testületek működését. Ugyanakkor felnagyították és dicsfénybe burkolták az 1919-es proletárdiktatúra rendfenntartó és belbiztonsági, továbbá a sztálini típusú diktatúra rendvédelmi szerveit. Társaságunk feladata ezen aránytalanság korrigálása is, amikor pártsemlegesen kívánja bemutatni az önálló polgári állam rendvédelmi szerveinek történetét. A korabeli források nagy részét közgyűjteményi intézményeink, közkönyvtáraink zárt anyagként kezelték, nem kevés forrásanyagot pedig megsemmisítettek. Így a Szemere Bertalan társaság leletmentő munkát is végez, amikor a kevés, megmaradt könyveszeti és levéltári anyagot feldolgozza és közreadja. Társaságunk törvényesen bejegyzett jogi személy, amely tevékenységét önállóan fejti ki. Olyan szakemberekből áll, akik a szakterület írásos és tárgyi emlékeinek feldolgozásával és publikálásával hozzájárulnak a magyar és az egyetemes történelem megismeréséhez. Emellett a társaság fórumot teremt a magyar rendvédelem terén született kutatási eredmények számára. Ilyen fórumok a társaság tudományos konferenciái. Ezekon szó esett a magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolatáról 1848-tól 1945-ig, majd a rendvédelemtörténet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdéseiről, amikor *Király Béla* professzor előadásából megismerhettük az Egyesült Államok rendvédelmének történetét.

1992-ben a társaság tudományos vezetése úgy döntött, hogy a tematikus konferenciákról áttér a *történelmi korszakok rendvédelmének bemutatására*. Ennek az elgondolásnak a jegyében szerveződött *A dualista Magyarország rendvédelme* című országos konferencia. A konferencia jelmondatát (Cum historia pro securitate) a társaság elnöksége olyan

kifejezőnek találta, hogy azt átvette és attól kezdve jelmondatának tekinti. 1993-ban a háromnapos konferencia az első világháború alatt és az 1918-1919-ben működött rendvédelmi testületek szervezetét és működését tekintete át.

Az idén októberben lesz a VI. konferencia, amely a két világháború közti rendvédelmi testületeket mutatja be, valamint az 1945 utáni változásokat. A fórumteremtés jegyében szervezzük a tudományos kutatások alapján elkészült tanulmányok vitáját, amelyek a magyar rendvédelmi szervek történetének egy-egy szeletét tárják az érdeklődők elé. A Szemere Bertalan Társaság tehát széles értelemben fogja fel a rendvédelmet, oda tartozónak tekint minden állami és önkormányzati, rendfenntartásra szakosodott fegyveres szervezetet.

Az elmúlt fél évtized alatt a társaság szervezete kibővült azokkal a szakosztályokkal, amelyek egy-egy lényeges testülettel, azok történetével foglalkoznak. Megalakult a *határőrizet-történeti*, a *vám- és pénzügytörténeti*, a *testőrség- és parlamenti őrség-történeti*, a *büntetés-végrehajtási*, valamint a *rendvédelem szakképzésének történeti szakosztálya*. E szakosztályokon kívül regionális csoportok is működnek.

A társaság adományokból, pályázatok elnyeréséből tartja fenn magát. Tagjai évente 500 forint tagdíjat fizetnek. Jelentősebb támogatást kapunk a Rendészeti Kutató Intézet-től, valamint sokoldalú tárgyi és szellemi támogatást a Rendőrtiszti Főiskola parancsnokságától. Támogatásuk nélkül a társaság aligha tudná céljait elérni. A legutóbbi országos konferencia megjelenés előtt álló kiadványát kivéve, eddig valamennyi tudományos konferencia anyagát kiadtuk. A közgyűjteményeknek megküldve segítjük a téma iránt érdeklődőket e forrásmunkánkkal. A közeljövőben olvasható lesz egy tanulmánykötet, amely Magyarország rendvédelmét fogja át az államalapítástól az egypárti diktatúra kiépítéséig. Szerzői a téma avatott kutatói.

A Szemere Bertalan tudományos társaság kezdettől fogva arra törekedett, hogy együttműködést alakítson ki más hasonló témát kutató tudományos szervezetekkel, testületekkel. Így együttműködési szerződése van a *Hadtudományi Társasággal*, a *HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal*, a *Magyar Történeti Társasággal*, valamint az *osztrák és a német rendőrségtörténeti társasággal*. Alapszabályzatban rögzített célunk, hogy felkeltjük az egyetemi és főiskolai hallgatók érdeklődését a rendvédelem-történet iránt. Ennek érdekében pályázatot hirdettünk a magyar rendvédelmi szervek második világháború alatti tevékenységéről, és a harcokban való részvétel történeti feldolgozására. A társaság ezenkívül szerény lehetőségeihez mérten pályadíjakat ajánlott fel az elmúlt évek országos diákköri pályázatain.

Dr. Öry Károly